

РЕКОМЕНДАЦІЇ

для аспірантів спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

Сучасна аудіовізуальна сфера України в умовах війни потребує фахівців, здатних поєднувати наукове осмислення нових соціокультурних, технологічних і виробничих викликів із практичними рішеннями для створення, продюсування та розвитку конкурентоспроможного українського аудіовізуального контенту, що визначає ключові орієнтири підготовки здобувачів аспірантури за спеціальністю «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво».

Підготовка здобувачів третього рівня вищої освіти за цією спеціальністю має ґрунтуватися на поєднанні фундаментальної теоретичної підготовки, сучасної мистецтвознавчої методології та розуміння специфіки функціонування аудіовізуальної індустрії на сьогодні. Основним завданням аспіранта є формування самостійної дослідницької позиції та чітко визначеної наукової проблематики, актуальної для кіно, телебачення, цифрових медіа, мультимедійного та трансмедійного середовища. Вибір теми дисертації має враховувати її наукову новизну, культурну та суспільну значущість, наявність джерельної бази, можливість застосування сучасних методів і перспективи практичного використання результатів.

Важливою складовою підготовки є системне опанування сучасних концепцій медіа й актуальних проблем медіавиробництва. Особливого значення набуває осмислення трансформацій аудіовізуальної культури під впливом стримінгових сервісів, соціальних мереж, цифрової дистрибуції, штучного інтелекту, алгоритмічних систем та нових моделей взаємодії з аудиторією. Теоретичні положення мають використовуватися як інструмент концептуалізації власного дослідження та вироблення практично орієнтованих моделей і рекомендацій для аудіовізуальної сфери.

Необхідною умовою якісної дисертаційної роботи є оволодіння сучасною методологією мистецтвознавчого, культурологічного та міждисциплінарного

дослідження. Аспірант має вміти обирати й обґрунтовувати методи відповідно до мети, завдань і специфіки об'єкта дослідження, забезпечуючи достовірність отриманих результатів. Аудіовізуальний твір доцільно розглядати як складову комплексної культурної, технологічної, соціальної та виробничої системи, поєднуючи художньо-естетичний аналіз із дослідженням технологічних, комунікаційних, організаційних та економічних чинників його створення, просування й функціонування. Такий підхід дозволяє трансформувати результати академічних досліджень у прикладні рішення для продюсерської діяльності, розроблення контентних стратегій, вибору форматів, визначення цільової аудиторії, планування виробничих процесів, дистрибуції та комунікації аудіовізуального продукту.

Важливим напрямом наукової діяльності аспіранта має бути дослідження сучасного українського аудіовізуального процесу в національному та міжнародному контекстах. До предметного поля можуть входити кінематограф, телевізійний і серіальний контент, документалістика, анімація, мультимедійне мистецтво, цифрові та трансмедійні проєкти. Їх аналіз доцільно пов'язувати з проблемами культурної ідентичності, історичної пам'яті, суспільних трансформацій і міжнародної культурної комунікації. Особливого значення набуває вивчення аудіовізуальних практик, сформованих у контексті російсько-української війни, зокрема репрезентації героїзму, травматичного досвіду, цивільного спротиву, культурної пам'яті та українського досвіду в глобальному медійному просторі. Порівняння з європейськими та світовими практиками сприятиме визначенню специфіки українського аудіовізуального виробництва, його конкурентних можливостей та перспектив міжнародної інтеграції.

Окремим напрямом підготовки має стати формування високої культури роботи з науковими джерелами та аудіовізуальними матеріалами. Аспірант повинен уміти систематизувати джерельну базу, критично оцінювати достовірність інформації, розрізняти наукові, професійні, медійні та популярні джерела, дотримуватися академічної доброчесності й стандартів бібліографічного опису та цитування. Важливо регулярно опрацьовувати сучасні

українські та іншомовні, передусім англomовні, наукові публікації, цифрові архіви й професійні бази даних. Це сприятиме включенню української проблематики до міжнародного наукового дискурсу та формуванню актуальної доказової бази для досліджень, що можуть бути затребувані професійним середовищем.

Результати наукової роботи мають систематично проходити апробацію через публікації у фахових виданнях, участь у конференціях, круглих столах, семінарах і професійних дискусіях. Водночас важливо розвивати навички представлення результатів різним професійним аудиторіям — науковцям, продюсерам, режисерам, сценаристам, представникам телеканалів, стримінгових платформ, продакшен-компаній, анімаційних, цифрових, рекламних та інших виробництв аудіовізуального контенту. Це сприятиме формуванню практикоорієнтованого дослідницького середовища, у якому наукові результати можуть використовуватися для вдосконалення виробничих моделей, розроблення нових форматів і жанрів, аналізу аудиторних потреб, технологічного оновлення, оптимізації продюсерських рішень та стратегій просування і дистрибуції контенту.

Отже, підсумковою метою підготовки аспіранта має бути створення самостійної авторської концепції, що поєднує теоретичну обґрунтованість, методологічну послідовність і практичну значущість. Дисертаційне дослідження за спеціальністю 021 має не лише описувати сучасні явища аудіовізуальної культури, а й виявляти закономірності їх виникнення, розвитку та трансформації, пропонувати нові поняття, типології, методи аналізу, виробничі моделі або рекомендації для професійної практики. Особливо перспективними є дослідження на перетині аудіовізуального мистецтва з цифровими технологіями, штучним інтелектом, трансмедійністю, медіаекологією та креативними індустріями. У такому розумінні аспірантська дисертація має ставати не лише академічним результатом, а й джерелом прикладних знань для продюсерів, продакшенів та інших учасників аудіовізуального ринку — від розроблення ідеї та сценарної концепції до виробництва, маркетингу, дистрибуції й оцінювання

ефективності контенту. Це забезпечує формування фахівця, здатного поєднувати наукове осмислення медіасередовища з реальними потребами аудіовізуальної індустрії та брати участь у формуванні перспективних стратегій її розвитку.

Олександр Чернобай,
заступник начальника управління медіаконтенту -
начальник відділу відеоконтенту
Департаменту комунікації Міністерства внутрішніх справ України

05.08.2026

